

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Міжнародні соціальні стандарти

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни за вибором студента
підготовки першого(бакалаврського) рівня
Спеціальність 081 Право
ОПП «Міжнародне та Європейське право»**

**Івано-Франківськ,
2021 рік**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Кохан Наталія Василівна - к. ю. н., доц. кафедри трудового, екологічного та аграрного права;

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою Радою навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

“////////” ////////// 2021 р., протокол № //////////

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни за вибором студента «Міжнародні соціальні стандарти» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне та Європейське право» підготовки першого(бакалаврського) рівня за спеціальністю 081 Право.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародні, європейські, державні соціальні стандарти, а також практика їх реалізації у національному законодавстві держави.

Міждисциплінарні зв'язки: для успішного вивчення даної дисципліни, студентам необхідна наявність знань з дисциплін загальної теорії права, логіки, конституційного, права соціального забезпечення, трудового права України, цивільного процесуального права, пенсійного забезпечення, міжнародного приватного та міжнародного публічного права та інших галузей права.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Змістовий модуль 1. Загальна частина.
2. Змістовий модуль 2. Особлива частина.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Міжнародні соціальні стандарти» полягає в отриманні студентами теоретичних знань у сфері міжнародно-правового забезпечення осіб соціальними стандартами та їх закріплення у національному законодавстві країни і формуванні практичних навичок застосування міжнародних соціальних стандартів при захисті порушеного соціального права.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні соціальні стандарти» є сприяння формуванню у студентів уміння орієнтуватися в системі міжнародних, європейських та державних соціальних стандартів, аналізувати й узагальнювати вивчений матеріал, правильно застосовувати норми міжнародного та національного законодавства в практичній діяльності. Разом з тим, одним із завдань є вивчення та пізнання міжнародних соціальних стандартів у сфері праці, забезпечення права на відпочинок й дозвілля, права на гідний рівень життя і соціальний захист, права на пенсійне забезпечення, форм захисту соціальних прав та механізми їх реалізації.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти:

Загальні компетентності:

- *здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу* визначається через: критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять при вивченні міжнародних соціальних стандартів, зокрема на межі предметних галузей; уміння розв'язувати складні непередбачувані задачі й проблеми у сфері забезпечення соціальними стандартами, що передбачає збирання та інтерпретацію даних, вибір методів та інструментальних засобів застосування

інноваційних підходів; здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності;

- *знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності* визначається через: уміння розв'язувати складні непередбачувані задачі й проблеми у сфері забезпечення соціальними стандартами, що передбачає збирання та інтерпретацію даних національного законодавства відповідно до міжнародних норм, вибір методів та інструментальних засобів застосування інноваційних підходів до їх розуміння; зрозуміле і недвозначне донесення висновків, а також знань та пояснень, ідей, проблем, рішень, що їх обґрунтовують власного досвіду до фахівців і нефахівців в галузі професійної діяльності; відповідальність за розвиток професійного знання і практик окремих осіб та/або груп осіб, оцінку стратегічного розвитку команди.

Фахові(предметні) компетентності:

- *здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві* визначається через: концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень національного й міжнародного права, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності; зрозуміле і недвозначне донесення висновків, а також знань та пояснень, ідей, проблем, рішень, що їх обґрунтовують, фахівці і нефахівці в галузі забезпечення міжнародними соціальними стандартами;

- *здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права* визначається через: концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень міжнародного права, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності; зрозуміле і недвозначне донесення висновків, а також знань та пояснень, ідей, проблем, рішень, що їх обґрунтовують, власного досвіду до фахівців і нефахівців в галузі професійної діяльності; здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності;

- *знання і розуміння права Європейського Союзу* визначається через: концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень європейського права, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності; використання іноземних мов у професійній діяльності; здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності;

- *знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання* визначається через: концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень науки трудового права, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності; здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності; нести відповідальність за розвиток професійного знання і практик окремих осіб; оцінку стратегічного розвитку команди;

- *здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції* визначається через: уміння розв'язувати складні непередбачувані задачі й проблеми у сфері реалізації міжнародних соціальних стандартів, що передбачає збирання та інтерпретацію даних, вибір методів та інструментальних засобів застосування інноваційних підходів; зрозуміле і недвозначне донесення висновків, а також знань та пояснень, ідей, проблем, рішень, що їх обґрунтовують, власного досвіду до фахівців і нефахівців в галузі професійної діяльності;

- *здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності* визначається через: критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у вивченні міжнародних соціальних стандартів, зокрема на межі предметних галузей; уміння розв'язувати складні непередбачувані задачі й проблеми у сфері забезпечення соціальних стандартів, що передбачає збирання та інтерпретацію даних, вибір методів та інструментальних засобів застосування інноваційних підходів; зрозуміле і недвозначне донесення висновків, а також знань та пояснень, ідей, проблем, рішень, що їх обґрунтовують, власного досвіду до фахівців і нефахівців в галузі професійної діяльності; прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування до забезпечення соціальних прав особи на національному рівні;

- *здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення* визначається через: уміння розв'язувати складні непередбачувані задачі й проблеми у сфері міжнародних соціальних стандартів, що передбачає збирання та інтерпретацію даних, вибір методів та інструментальних засобів застосування інноваційних підходів; зрозуміле і недвозначне донесення висновків, а також знань та пояснень, ідей, проблем, рішень, що їх обґрунтовують, власного досвіду до фахівців і нефахівців в галузі професійної діяльності; прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах їх гарантування особам, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

Програмні результати навчання:

- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблематики і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;

- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;

- використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;

- складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами;

- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;

- доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло;

- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;

- працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи;
- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права;
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
- надавати консультації щодо можливих способів забезпечення соціальних прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Міжнародні соціальні стандарти: загальні положення

Соціальні права людини та соціальні обов'язки держави й їх міжнародно-правове регулювання.

Історія розвитку соціальних прав. Поняття та система міжнародних соціальних стандартів. Механізм утворення міжнародно-правових стандартів прав людини.

Принципи закріплення міжнародних соціальних стандартів. Імплементация міжнародних соціальних стандартів у внутрішнє законодавство країни. Міжнародні та європейські соціальні стандарти, їх значення для реалізації соціальних прав громадян України.

Державні соціальні стандарти: поняття, види та структура. Конституційні стандарти прав і свобод людини і громадянина в Україні. Міжнародні соціальні стандарти, закріплені в Конституції України та законодавстві України.

Тема 2. Джерела міжнародних соціальних стандартів

Поняття та загальна характеристика джерел міжнародних соціальних стандартів. Особливість джерел міжнародних соціальних стандартів. Класифікація джерел міжнародних соціальних стандартів. Загальна декларація прав людини. Конвенції Міжнародної організації праці.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

Європейська соціальна хартія (переглянута). Європейський кодекс соціального забезпечення.

Хартія основних прав Європейського Союзу.

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 3. Міжнародні соціальні стандарти у сфері праці

Поняття та зміст міжнародного соціального стандарту права на працю, його елементи.

Вільний вибір роботи, справедливі та сприятливі умови праці, захист від безробіття, заборона дискримінації, справедлива винагорода за працю як елементи соціального стандарту права на працю.

Міжнародно-правові стандарти у сфері міграції. Міжнародно-правові стандарти при здійсненні соціального діалогу.

Право на об'єднання для захисту економічних та соціальних інтересів, як міжнародний соціальний стандарт. Його елементи(право створювати організації, право безперешкодно функціонувати). Право на об'єднання, у профспілки у внутрішньому законодавстві країни.

Міжнародні та європейські соціальні стандарти в сфері праці.

Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони праці. Міжнародно-правові стандарти у сфері міграції.

Тема 4 Міжнародні соціальні стандарти права на відпочинок і дозвілля

Сутність міжнародного соціального стандарту права на відпочинок і дозвілля. Його зміст. Обмеження робочого часу, оплачувана періодична відпустка як елементи міжнародного соціального стандарту права на відпочинок і дозвілля.

Європейські соціальні стандарти права на відпочинок і дозвілля.

Імплементовані міжнародні соціальні стандарти права на відпочинок та дозвілля у внутрішнє законодавство країни.

Тема 5 Міжнародні соціальні стандарти права на гідний рівень життя

Поняття та зміст міжнародного соціального стандарту права на гідний рівень життя.

Гарантії права на достатній життєвий рівень за Загальною декларацією прав людини, Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права, Європейською соціальною хартією (переглянутою), конвенціями МОП.

Міжнародні соціальні стандарти забезпечення права на гідний рівень життя у актах ЄС. Його зміст та тлумачення в актах ЄС.

Соціальне виключення, його форми. Концептуальні засади подолання соціального виключення громадян. Політика обмеження соціального виключення.

Міжнародні соціальні стандарти забезпечення права на гідний рівень життя у внутрішньому законодавстві держави. Соціальні гарантії та соціальні стандарти. Поняття, види, елементи та порядок їх визначення та встановлення. Основні та додаткові соціальні гарантії. Прожитковий мінімум.

Тема 6 Міжнародні соціальні стандарти права на соціальне забезпечення

Право на соціальне забезпечення як міжнародний соціальний стандарт. Його закріплення в міжнародних актах та актах ЄС та внутрішньому законодавстві країни. Загальні та спеціальні міжнародні стандарти соціального забезпечення.

Конституційно-правові засади соціального захисту в Україні.

Міжнародні соціальні стандарти соціального забезпечення: поняття, зміст, їх реалізація у Конвенціях МОП, європейському та національному законодавстві.

Соціальні допомоги та соціальні послуги. Міжнародний стандарт права на соціальні послуги. Форми надання соціальних послуг.

Право на соціальне страхування як міжнародний соціальний стандарт (закріплений в міжнародних актах та актах ЄС та внутрішньому законодавстві країни). Право на соціальне страхування на випадок безробіття. Право на соціальне страхування на випадок хвороби (тимчасової або постійної втрати працездатності). Право на медичну допомогу, як міжнародний соціальний стандарт.

Європейські стандарти в галузі соціального захисту та їх впровадження в українське законодавство.

Право людини на соціальне забезпечення й достатній життєвий рівень: механізм взаємодії міжнародного та національного законодавства.

Тема 7 Міжнародні соціальні стандарти права на пенсійне забезпечення

Право особи на пенсійне забезпечення як міжнародний соціальний стандарт.

Типи та сутність пенсійних систем. Тенденції їх удосконалення. Пенсійна система в Україні.

Право на соціальне страхування по старості. Види пенсій. Право на соціальне страхування на випадок інвалідності. Види соціального страхування. Право на соціальне страхування у разі втрати годувальника. Види соціального страхування.

Механізм реалізації стандартів права на пенсійне забезпечення за міжнародними та європейськими нормами. Закріплення міжнародних соціальних стандартів права на пенсійне забезпечення у внутрішньому законодавстві держави.

Тема 8 Стандарти в галузі захисту соціальних прав. Реалізація міжнародних соціальних стандартів

Поняття та правовий механізм реалізації міжнародних соціальних стандартів. Форми реалізації міжнародних соціальних стандартів. Принципи реалізації міжнародних соціальних стандартів.

Міжнародні контрольні механізми за дотриманням міжнародних соціальних стандартів. Контроль за додержанням зобов'язань держави по забезпеченню міжнародних соціальних стандартів з боку міжнародних організацій.

Правові форми захисту прав людини у соціальній сфері. Міжнародні механізми захисту прав людини. Форми захисту прав людини: судові (КСУ, суди загальної юрисдикції, Європейський суд); адміністративні; міжнародні (міждержавні); державні; громадські.

3. Рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948р.: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
3. Декларація соціального прогресу та розвитку від 11.12.1969р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_116#Text
4. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
7. Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329
8. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
11. Конвенція Про мінімальні норми соціального забезпечення № 102: від 28 червня 1952 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_011.
12. Конвенція Про рівноправність громадян держави та іноземців і осіб без громадянства в галузі соціального забезпечення № 118: від 28 червня 1962 р. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_017.
13. Рекомендація щодо встановлення міжнародної системи забезпечення прав у галузі соціального забезпечення № 167: від 20 червня 1983 р. http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_277.
14. Кодекс законів про працю України від 10 .12.1971. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. № 50. Ст. 375.
15. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу від : Закон України від 18 березня 2004 року №1629-IV <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
16. Про прожитковий мінімум : Закон України від 1999 р. № 5462-VI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>
17. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000р. №2017-3 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
18. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003р. №1058-4 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
19. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999р. №1105-14 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
20. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010р. №2862-6 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>
21. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
22. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996. №504/96-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

23. Анакіна Т.М., Комарова Т.В., Трагнюк О.Я., Яковюк І.В. Право Європейського Союзу: основи теорії. Підручник. Харків: Право, 2019. 360с.
24. Венедіктов В.С. та ін. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз). За ред. д-ра юрид. наук, проф. В.С.Венедіктова. Державний департамент з питань адаптації законодавства. Українська асоціація фахівців трудового права. Харків: Київ, 2006. 680 с.
25. Іншин М.І. Трудове право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 600с.
26. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В. Трудове право України. Навчальний посібник. Київ: Правова Єдність редакція юридичних видань, 2020. 442с.
27. Клименко А.Л. Стандарти і гарантії соціального забезпечення: міжнародно-правовий і вітчизняний контекст. Монографія. Харків: Юрайт, 2019. 176с.
28. Міжнародні соціальні стандарти. Навчальний посібник. За заг. ред. В. В. Жернакова. Харків: Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", 2013. 121 с.
29. Право Європейського Союзу. Підручник. За заг. ред. Р. А. Петрова. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків: Право, 2019. 442 с.
30. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини. Навчальний посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184с.
31. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення = Case-Law of ECHR on Hr`S Protection of Vulnerable People and Groups: навч. посіб. / О. О. Гайдулін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова. Київ : МНТУ, 2019. 310 с.
32. Сироїд Т.Л. Основи права Європейського союзу. Підручник. Харків: Право, 2020. 590с.
33. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Особлива частина. Навчальний посібник. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092с.
34. Ярошенко О.М. Право соціального забезпечення. Підручник. Харків: Право, 2019. 376с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: комплекти завдань для практичних(семінарських) занять, завдання для забезпечення самостійної роботи, пакети тестових завдань, індивідуальні завдання до окремих тем, варіанти завдань до модульних контрольних робіт, завдання для заліку.

Примітки:

1. Програма нормативної навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма нормативної навчальної дисципліни є складовою державного стандарту вищої освіти. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.